SỐ [illegible] 1575 — NGÀY THỨ SÁU 16 JUIN 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

Một năm	6$00	6$80	6$30	6$30	6$80	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la redaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 160

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page: Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

CÁC KỲ THI NĂM NAY

Độ này ở trong xứ Bắc-kỳ ta là vào độ mùa thi, đi đến đâu cũng chỉ nghe toàn chuyện thi, người này đỗ, kẻ kia hỏng ; người đỗ thì vui, kẻ hỏng thì buồn, đó là cái thường tình của phường lều chiếu ta thuở nay, không lấy gì làm lạ. Song có một điều nên chú ý là thi đỗ rồi thì làm gì ? thi hỏng rồi thì tính sao ? Ấy chính là những câu hỏi phổ-thông của hết thầy mọi người đi thi, các nhà có con em đi thi và các người có quen biết với những cậu thí-sinh hiện thời bây giờ, mà thực cũng là những câu hỏi rất cần kíp của bọn thiếu niên quốc dân ta phải tìm phương giải-quyết cho khỏi lạc lối sai đường vậy.

Trước khi muốn giải-quyết những câu hỏi ấy cho được chính đáng, cần phải hiểu rõ cái mục-đích sự học và sự thi thế nào đã. Cái mục-đích sự học thứ nhất là để dưỡng thành nhân cách, thứ hai là để đào luyện nhân-tài. Học cho đọc được sách viết thành câu, có đủ cái tri-thức thông-thường, biết lẽ phải lẽ trái, điều nên điều hư, khỏi lầm lỗi cái đạo tu thân xử thế, luyện thành một người có kỹ-thuật nghệ nghiệp, đủ sức tự trị tự hoạt mà gánh một phần nghĩa-vụ đối với nhà, với nước về sau, đó là học để dưỡng thành nhân cách vậy. Học cho đến nơi đến chốn, tới được cái trình độ cao cao, hoặc chuyên về chính-trị, hoặc chuyên về pháp-luật, hoặc chuyên về văn-học, hoặc chuyên về các môn thực-nghiệp, để thành được cái thông-tài thực-dụng, có ích cho xã-hội, cho quốc-gia, đó là học để đào luyện nhân tài vậy. Cái mục-đích sự học chỉ có hai điều cốt-yếu như thế, tưởng thi với không thi, đỗ với không đỗ, đối với sự học cũng không có khinh trọng gì. Nhưng đã học thì phải có thi ; cái mục-đích sự thi tức là để chứng cái sức học của mình đã đúng hay là chưa đúng ; người học-giả chỉ nên coi sự thi là một cái thường khóa trong sự học mà không nên coi lầm làm cái mục đích sự học của mình ; học không phải là cái đồ để huyễn-diệu thiên-hạ, lấy cái thi đỗ dối mình mà dối người ; mình tự-nghiệm cái sức học của mình thật đã chân-tri thực hành được cái sở học của mình, thì dù thi không đỗ mà cái sở đắc ở trong tâm thân mình đi đâu mà mất ; nếu cái sở học của mình mà thật mình chưa chân tri thực-hành được, thì dù thi đỗ có bổ ích gì đến tâm thân ; cái bằng trúng tuyển kia nó có cái sức thần thông gì làm cho người ta được đương dở hóa hay, dương ngu hóa trí.

Ấy cái mục-đích sự học và sự thi như thế là chính-đáng. Vậy thiết tưởng thi đỗ vẫn nên mừng mà không nên tự cao, thi hỏng vẫn nên lo mà không nên tự khí. Ai mà đường mây nhẹ bước, tự liệu mình có đủ trí-tuệ, đủ niên-hạn, đủ tiền-tài là các cái tư-cách cần để theo đuổi học được nữa, thì có bằng Sơ-học, ta lại xin vào học trường Bảo-hộ, trường Sư-phạm, các ban dự-bị Nam-định và Hải-phòng, có bằng thành-chung, ta lại xin vào trường Cao đẳng, trường Trung-học Pháp hay là trường Trung-học bản-xứ ; nhưng phải biết rằng cái tính chất của người ta mỗi người mỗi khác ; nhân tài như trăm thức hoa, người giỏi về cái này, có người lại giỏi về cái khác ; người không thích về thực-nghiệp mà theo học các môn thực-nghiệp thì học làm sao cho tinh ; người không có khiếu về văn-chương mà theo học khoa văn-chương thì học thành thế nào được ; mông-mênh bể học, lựa được một con đường thật đúng, mà thả được chiếc thuyền đi cho chót lọt, cũng lấy làm khó thay ! Ta phải xét kỹ xem cái sở trường sở thích của ta có chiều khuynh-hướng vào đâu hơn cả ; ký-tính nhiều thì hãy theo học cách-trí, thiên tài tốt thì hãy theo học văn-chương, có tính cần-nghiêm đôn-đốc hãy theo học làm giáo-sư, có tính thành thực nhân-từ hãy theo học làm y-sĩ, nhận cái tính-cách mình [illegible] mình vào đấy, mà cố công cùng sức, theo đuổi cho kỳ cùng tới nơi. Còn nếu vì cảnh-ngộ không may, tư cách không đủ mà phải kiếm việc làm non để tìm kế sinh-nhai, thì cũng chớ nên quên hẳn sự học mà bỏ hoài mất những trí thức đã tạu được ở trên ghế nhà trường. Vì cái mục-đích sự học của mình như đã kể trên kia, thì dù thi đỗ rồi, theo học nữa phải cho đạt cái mục-đích đào luyện nhân tài, mà không theo học nữa cũng không nên nhãng cái mục-đích dưỡng thành nhân-cách vậy.

Người đỗ thì vậy, kẻ hỏng thì sao ? Nghĩ cái mục-đích sự học của ta, qui hồ nhân-cách ta làm sao mà dưỡng thành, nhân tài ta làm sao mà đào luyện được : ta thật được thế rồi, thì dù thi không đỗ, ư ta có mảy lông gì tổn thiệt ; chẳng ông tú ông cử gì, chẳng cao-đẳng trung-đẳng gì, mà trí-thức ta đủ để mà tự trị, tài-năng ta đủ để mà tự hoạt, ta quay về mưu sinh doanh-nghiệp, cái sự-nghiệp trong xã-hội cũng không cứ hạn định ở trong vòng quan lớn quan nhỏ, ông đốc ông tham ; ta chưa được thế thì hỏng năm nay lại học năm sau ; này, cái khôn nó dạy cái khôn ; ta bền lòng cả quyết mà chịu khó bội phần, có công mài sắt có ngày nên kim, rồi thế nào tư-cách ta lại chẳng có lúc hoàn-toàn, tài năng ta lại chẳng có lúc luyện-thục, nếu không đỗ mà sinh ra phẫn chí tức đời, loang toàng lêu lổng, thành một hạng người sâu mọt trong nhân quần xã-hội, thì thật là nguy-hiểm cho học-giới rất to.

Ôi ! Thi đỗ rồi thì làm gì ? thi hỏng rồi thì tính sao ? Dám xin lấy cái mục-đích chính đáng về sự học sự thi làm tiêu-chuẩn mà giải-quyết những cái vấn-đề ấy là vấn đề cần kíp đương lúc này. Các cậu thí-sinh ta nghĩ sao ? các nhà có con em đi học nghĩ sao ?

T.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 14 Juin 1922

Cuộc hội-nghị La Haye

M. Benoît đại-sứ Đại-pháp ở La Haye được cử vào chức chánh phái-bộ Đại-pháp tại cuộc hội-nghị La Haye

Gió bão

Ở New York có gió bão dữ dội, phải 75 người bị hại

Việc nước Hung gia lị

Trong việc bầu cử nghị-viện mới rồi, về đảng chánh-phủ được 166 người, về đảng phản-đối được 70 người

Nói về sự trừ súc

Đã là người dù ai cũng vậy, đã đường đường có một cái thân tám thước, có sức-lực để làm lụng mọi việc, có trí lự để suy nghĩ mọi lẽ, giời sinh ra ta cho ta có những cái đó là để cho ta có đủ cái tư-cách mà gánh vác lấy việc đời, khiến cho ta phải làm nên người hữu dụng. Vậy thì cái trách nhiệm ở đời mà chúng ta tất phải gánh vác ấy há chẳng quan trọng lắm ru ? Nói riêng về từng phương-diện một : đối với gia-đình ta có cái trách nhiệm phải sửa sang, đối với xã-hội ta có cái trách-nhiệm phải giúp đỡ, còn đối với quốc-gia ta lại có cái trách-nhiệm phải đẩy-trì. Ấy những phương diện đó đều chồng chất ở trước mắt mình, đợi chúng ta ai đó đều đem tâm lực mà cùng nhau giải quyết cho xong. Nhưng đối với những phương-diện ấy không thể một chốc một sớm mà đã ứng phó được thành công, tất ta phải biết dự-bị cái tài lực của ta cho sẵn có, rồi gánh vác mới nổi và chịu đựng mới trôi. Nói đến sự dự-bị ấy thì tưởng bất ngoại ở hai điều : một là tri-thức, hai là tiền tài ; nhưng trong hai điều ấy thì sự dự-bị tiền tài lại có phần khó hơn. Vì rằng tri-thức là thuộc về công phu học vấn bình-sinh ở trong lúc khôn lớn lên, muốn được nên người ta cần phải học vấn cho có, điều đó thì ai cũng bắt đầu nghĩ tới cả, chứ còn đến tiền-tài thì lại thường sơ ý. Nói rằng sơ ý, không phải là không biết yêu tiền, mến tiền, không biết tìm tiền kiếm tiền đâu, chỉ là nói không biết dự bị vậy. Đã không biết dự-bị, vì yêu mến tiền quá, tìm kiếm tiền nhiều, thì tiền không những không giúp được việc gì cho mình, mà lại làm hại cho mình nữa ; rồi ra tiền tiêu lắm phải hết, lúc muốn mưu làm sự gì là cái trách nhiệm đối với ba phương-diện đã nói trên kia, không sao mà làm được ; hai bàn tay không, tiền không một chữ, cái khó nó bó cái khôn, dẫu có tri-thức cao xa đến đâu nữa cũng đành chịu bó tay. Nữa chi là ở vào cái thời-đại thế-giới cạnh-tranh này, người khôn có của có, nên làm việc gì cũng chóng có kết quả hay ; hồi tưởng đến chúng ta đây những công việc cái gì cũng còn kém cỏi, cần phải gắng sức mà theo cho tới kịp người, thì đều là những việc phải có khôn có của mới làm được ; vậy ngày nay ta đã biết dự-bị về đường tri-thức thì ta há lại không nên dự bị về đường tiền tài hay sao ? Tức là cái vấn đề *trừ-súc* mà nay muốn bàn bạc tỏ bày cùng đồng-nhân sau này vậy.

Cái sức sinh hoạt của người mình rứt là bạc-nhược, nên phần tiền-tài cũng rứt là nghèo nàn, đã nghèo nàn mà cách dùng tiền tài lại không có trình hạn, kẻ có nhiều thì tiêu dụng xa hoa, mà kẻ có ít cũng ăn tiêu phung phá, đều là vô ích cả, ít ai đã làm nên được việc gì chánh đáng có giá trị vì tiền tài. Không phải là không có việc hay, chỉ là cái lúc muốn làm việc hay mà không có sẵn tiền tài vậy. Vậy ta muốn cho sẵn có tiền tài thì sự trừ-súc ta cần phải nên lưu ý tới. Muốn rõ biết cái kết-quả trừ súc lại cần phải nên biết những điều sau này :

1· *Ý nghĩa sự trừ súc.* — Hai chữ « *trừ súc* » không phải người nay mới giảng cứu đến, trong các sách vở cổ-nhân các ngài cũng từng huấn thị phân minh. Chỉ vì người đời nay sự phí dụng sinh hoạt ngang nhau với cái năng lực sinh hoạt, như những người học vấn tài trí mỗi ngày mỗi cao thì cách ăn mặc tiêu dùng cũng mỗi ngày một rộng, không dè dụm được cho nên không thừa thãi được. Hoặc lại có kẻ cái sức sinh hoạt có ít mà cái phí sinh hoạt lại nhiều [illegible] súc được. Nhưng người ở đời cái sức sinh hoạt có lúc hết, mà cái phí sinh hoạt không thể bỏ đi được lúc nào, nghĩa là lúc ốm đau, khi già yếu, dẫu không làm được mà cơm ăn áo mặc vẫn phải cần dùng, nếu không biết trừ súc thì những lúc đó cái phí sinh hoạt biết lấy vào đâu. Ấy vì cái lẽ đó mà người các nước văn-minh sở dĩ đề xướng lên cái *chủ nghĩa bảo hiểm, cái vấn đề công-chủ,* cũng là muốn cho ai nấy đều biết cái ý nghĩa trừ súc vậy.

2· *Cái phương pháp trừ súc.* — Thuộc về cái phương pháp đó vốn khó thể dự định được, chỉ cốt ở người ai cũng biết tự mình châm chước cho thỏa đáng là hơn. Nói tóm lại, không phải là cần rút bớt sự nên tiêu dùng, cũng không phải là định hạn mỗi tháng để dành ra bao nhiêu. Chẳng qua là tự mình biết tùy cái lực mình, không cứ nhiều ít, miễn là đừng đem cái tiền thừa bỏ xó vào một nơi kín chẳng sinh sôi được chút gì ; hay là đem mua những đồ vật không cần dùng, đến lúc có việc trong lòng lại sinh áy náy. Vậy cái phương pháp ấy là tự ta biết dè dặt cho có được thừa tiền rồi ta lại làm cho tiền đó có thể sinh lợi ra được. Nói đến sự sinh lợi lại sợ có người hiểu lầm chăng, nên lại phải nói một đôi lời cho thêm rõ. Đây nói sinh lợi nghĩa là đem món tiền tích súc trong hàng tháng hàng ngày, tuy nhỏ nhặt chẳng bao nhiêu ta có thể dùng nó một cách có giá trị, số trừ súc càng được nhiều, thì giá trị càng thêm rộng, chứ không phải như thói thường của những kẻ tham lợi, đặt lãi nặng phân, muốn một thành ngay nghìn vạn ; cờ gian bạc lận, có ít muốn cướp của người cho được nhiều, như vậy thì không gọi là trừ súc được.

(*Còn nữa*) X.

VĂN UYỂN

Vịnh-hoa-sen

Một lòng trinh-bạch tự trời sinh,
Trần-cấu không hề nhiễm đến mình.
Thắng bực trạng nguyên thì sắc lạ,
Cùng dòng quân-tử vẫn hương thanh.
Mặc ai gót ngọc đi trên đất,
Ngỡ đấy thuyền lan đậu trước gềnh.
Học-sĩ tài cao nên phẩm giá,
Gặp người du thưởng biết bao tình.

Lệ-tâm, Nữ giáo-sư Hưng-yên

Lữ-xá cảm-hoài

Ra rả năm canh giọng quốc kêu,
Lòng sầu bao xiết đoạn lo chia.
Ghẹo người lữ thứ vừng giăng tỉnh,
Não khách phần hương giấc điệp mê.
Trướng-hận buồn ngâm lòng khắc-khoải
Nam-ai lựa khúc dạ ê-chề.
Lầu sương trống đã canh tàn điểm,
Gà cũng hiên người gáy tẻ te.

Tuyết-mai Bùi-xuân-Quang

Đêm hè cảm hứng

Tiếng ếch kêu vang nhôn góc nhà,
Khác nào như giục tấm lòng ta . . !
Ngọn đèn le lói thương người vắng . . .
Giọng giế âu sầu nhớ khách xa . . .
Sách vở buồn tình không muốn đọc,
Văn-chương suông cảnh chẳng ngâm nga
Năm canh trằn trọc không an giấc,
Chênh chếch nhòm song bóng nguyệt tà.

Không ngủ

Một mình thơ-thẩn ngắm trăng trong,
Tiếng giế kêu quanh luống chạnh lòng ?
Tấc dạ bồn chồn, nằm chẳng được,
Tơ tình khắc khoải ngủ khôn xong !
Ngọn đèn thấp thoáng khơi người nhớ,
Bóng nguyệt mơ-màng gọi khách mong.
Chìm nổi bao lần nơi cõi địa . .
Nghĩ càng tủi thẹn với non sông !

A-văn, Đỗ-x-Mai

Hạ

I

Quả đất xoay vần hạ tới nơi,
Lò cừ nung nấu tiết giời ơi.
Sân se ngọn cỏ đầu vàng úa,
Hân-hắt bông huệ cánh rã rời . .
Đơn, na hớn hở đậm màu tươi
Hiu hiu gió thổi cành mai rủ,
Vẳng vẳng tai nghe giế gọi người.

II

Xuân qua hạ đã đến rồi đây,
Nực nội ghê người nắng gắt gay.
Ríu rít đầu cành chim, sáo hót,
La đà ngọn cỏ bướm ong bay.
Đỉnh non buổi sớm màu xanh biếc,
Vừng ác ban chiều sắc đỏ hây.
Ra rả ve ngâm xui dạ khách,
Buồn tình lấy bút họa thơ nây.

Đi thuyền đêm ở Hồ-tây

Thuyền tình một lá rạo Hồ tây,
Hiu hắt xa đưa ngọn gió may,
Mặt nước lô nhô đàn sóng gợn,
Trên đường thấp thoáng ngọn cây lay.
Mái chèo dăng đỉnh khoan nhặt,
Rượu uống êm đềm lúc tỉnh say !
[illegible]
Vang lừng danh tiếng một phương này

Tự-thán

Ta nghĩ mình ta lại ngán đời !
Nợ đời giàng buộc mãi không thôi !
Phong trần một cuộc qua nồng nhạt ;
Tuổi đúng đôi mươi trải khóc cười,
Ở đám bụi hồng chen chẳng được,
Trên đường danh lợi chửa bằng ai !
Soi gương thêm thẹn cùng non nước,
Vướng víu làm chi cái kiếp người !

Em khóc anh

Trên người chỉ lắm hỏi ông xanh !
Sao khéo bày trò chữ tử sinh ?
Kẻ ở người về thêm ngán nỗi,
Người còn kẻ khuất xót xa tình !
Mẹ cha biết cậy ai coi đỡ ?
Lũ cháu khôn nhờ kẻ dỗ dành !
Vai thả non bồng sao vội mấy !
Hay là chán nản kiếp phù sinh !

Ái-văn

Giới thiệu sách mới

I

DUYÊN - NGHIỆP LÝ - MAI

(Cảnh thế tiểu-thuyết)

Của ông Ngô-Tiếp soạn

Giá 0$18 một quyển

Tiểu-thuyết ở nước ta lúc này đương vào buổi thịnh-hành ; người thích xem tiểu-thuyết nhiều, mà người làm tiểu-thuyết cũng không ít. Kể cái thể-tài của tiểu-thuyết, thì quốc-văn ta tất cũng phải thoát-thai ở trong hai lối : tiểu-thuyết Hán-văn và tiểu-thuyết Pháp-văn của các nhà văn-sĩ Tàu trước cùng các nhà văn-sĩ Tây bây giờ ; quốc-văn mình đương buổi phôi-thai, thì dù thể văn gì, cũng chưa chắc là hoàn-toàn như của người ta được. Nhưng có một điều nên chú ý là nhân-tâm phong-tục mình bây giờ đương chìm ngập vào trong cái làn sóng đồi-bại, dù thể văn gì, các nhà làm văn cũng phải lấy phù thực nhân-tâm phong-tục làm chủ ; thứ nhất là văn tiểu-thuyết, người ta ưa xem ưa đọc lắm, thì hạ bút lại càng phải cẩn thận hơn. Bản tiểu-thuyết của ông Ngô-Tiếp soạn ra đây thật đã thâm hiểu cái tôn-chỉ ấy. Bản-quán xin vui lòng giới-thiệu cùng độc-giả chư tôn.

II

NỮ QUÂN - TỬ DIỄN NGHĨA

Của ông Nguyễn-khắc-Hạnh phiên dịch và ông Nguyễn-văn-Hiếu duyệt lại

In tại nhà in Mạc-đình-Tư quyển thứ tám và cuối cùng

Giá bán 0$12

Tiểu-thuyết Tàu từ xưa đến nay kể chở hàng mấy kho, chứa hàng mấy gian, không biết mấy mà kể, nhưng lựa được bộ chuyện vui vẻ hay mà lại khỏi hại gì đến nhân-tâm thế-đạo dịch ra để cống hiến cho thư-khố nước nhà, thật cũng khó lắm. Bản tiểu-thuyết [illegible] cách ấy, mà cần nên dịch ra quốc-văn mình để thâu nhập cái thể tài tiểu-thuyết Tàu vào trong văn-thể nước nhà đương cái thời-kỳ còn ấu-trĩ này.

Khen cho ông Hạnh và ông Hiếu đã biết lựa chọn mà ra công phiên dịch hiệu duyệt, lấy tinh-thần quốc-văn ta mà dung hợp cái ý tưởng của một tay đại-văn-sĩ Tàu, lời văn dịch êm ái lưu-loát lắm. Người mình bây giờ đương ham xem tiểu-thuyết, tưởng nên lựa những bản như thế mà xem.

III

BÀI CA TỨ - ĐẠI

Của ông Lê-Mai, quản-lý Nam-bắc-ái Trà ôn Nam-kỳ soạn

In tại nhà Imprimerie de l'Ouest

Giá bán 0$10

Trong Nam-kỳ mấy năm nay sách vở văn thơ xuất bản đã nhiều lắm, mà lưu hành ở ngoài Bắc ta ít lắm. Người Bắc ta chắc còn nhiều người chưa biết giọng văn Nam-kỳ ra thế nào.

Nay bản-quán mới tiếp được ông Mai tặng một quyển ca của ông soạn ra, nhan là « Bài ca tứ-đại », xin có lời cám ơn ông và giới-thiệu một quyển sách mới để những người Bắc ta ai muốn đọc cho biết giọng văn Nam-kỳ.

DƯƠNG-BÁ TRẠC

Dư luận Nam-kỳ

Tang sự cải-lương (1)

XE TANG

Một cải, một mới, đó là một bước văn minh

(Tiếp theo)

Dẫu cho chưa tận mỹ cũng gọi là xong ; vậy bây giờ ta cũng nên lo mà cải lương tang sự.

Về tang-sự của nhà Nam, ai cần hỏi mới biết ? Việc thường thấy trước mắt mỗi ngày, tôi xin phải chăng đều rõ...

Tôi chẳng hề dám nói việc tang của chúng ta noi tục lệ ông bà, làm rình rang như vậy là xấu, là sai, là quấy ; mà tôi lại dám nói việc đã bày từ xưa là phải là tốt ; vì có phải cả nước mới noi theo, có tốt mọi người mới bắt chước ; nhưng mà theo cái thời-đại văn-minh này mỗi sự đều lấy phương-tiện, lấy cần kiệm làm đầu, lấy lẽ chính theo cuộc mà đoán thì mới khỏi trái lẽ đời, nghịch tai nghịch mắt chúng, mới khỏi thất công vô ích, mất của xa xỉ trăm ngàn. Biết cho đám tang là cuộc ai-bi thống-khốc là đủ.

Hễ trong cuộc ai-bi thống-khốc, thì phải làm cho ra vẻ thảm không có đỏ vàng lòe loẹt. Phương-chi phải treo kim tòng xích tuội đầy nhà phải nhà vàng đầu rồng đuôi phượng đỡ chữ đỏ nhỉ cẩn thêu rực rỡ ? Phương-chi trống kèn tở mở, ca xướng om sòm trà rượu linh đình, nói cười ngả ngớn, ăn nồng ngỏa nguê ; biến sự lại tâm hà vì mã bạc giấy rơm, heo bò cúng tế ; thầy chùa trò lễ, ca kệ rộn ràng ; phải làm sao cho ra vẻ nhà tang, chớ lầm tưởng làm chuyện rình rang là hiển !

(1) Xem số báo ngày 10 Juin.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Thư viện của Carnell

Lại cũng chẳng phải sắm cái hòm cho nặng, chạm cho khéo, sơn cho tòa, cho đông người khiêng mới gọi là thảo...

Tóm lại trọng đám tang của nhà Nam ta, ngoài tục thời nước tục nhà, ngoại trừ hiếu thảo bày ra ngoài mặt, thấy tinh những sự khoe khoang, so sánh, kiêu hãnh, đã đối, cũng còn có một điều nào là thật.

Cha chết rồi khóc nghèn ngào ba lượng rồi để thầy nằm đó — chưa rõ sự lòng con đau đớn là bao — để đi lo mua sắm, sửa sang cái hòm cho thiệt lớn, thiệt mắt giá, đem về để liệm ; lo sắm đồ lần liệm bằng hàng gấm, lo sắm heo sắm bò để đãi ; lo mượn vàng ngựa bàn ghế về dọn trong dọn ngoài làm đám ; lo mượn tư chơn đến, quản-bàn, cỗ-đồng, liễu, đối, chấn về chung rực rỡ ; lo cắt công việc làm cho đàn ông đàn bà tới giúp, những ai coi phòng chè, những ai lo dọn dẹt, nhứt gai lo làm heo làm bò, những ai coi nấu nướng, những ai coi rượu chè những ai coi tiền cau, những ai coi tiếp đãn ông, ai coi bên đàn bà và chẳng hề quên chọn cất hai tên biên ngồi cầm sổ thâu sổ xuất với một tên tin cậy ngồi cầm chìa khóa giữ bạc chia cho người đi điếu.

Xong mọi việc này rồi lo qua tới việc lễ lễ, lo rước nhà vàng nhứt thiệt tốt hoặc rộng đỏ cầu ốc, hoặc rộng đỏ thêu cườm, lo cộ lăng bát chân đẹp mắt hai tên đàn đề khiêng ; lo rước thầy xây hu-huyệt mà thầy coi phát đạt càng không cũng tại ở hai anh thầy này, nên hai anh thầy này đặng chỉ tang trong hậu lắm.

Xét lại trong những công việc làm từ giờ cha mẹ nhắm mắt cho đến khi táng an, người con lo lắng những chi ? Lòng nào thương tiếc đau đớn về khúc biệt lý ? — Thật tôi chẳng thấy chỉ thấy có lo cho vừa mắt người, vừa lòng người cho rỡ tiếng ; lo cho vừa lòng kiêu của mình, lòng tham của mình cho phỉ chí. Cang nghĩ rs, cái thảy người chết kia chẳng khác nào một món đề cho mượn lấy làm có đề khoe khoang của cải, so sánh hơn thua, đề cho con làm nàng mà thâu của người, chẳng chi là hiếu đễ. Có người tự kiêu cho đến đổi bày ra những đám bát đám chay, cho vui lòng kẻ mà gọi hiếu. Ôi, đương lấy sửa lễn ; hà chưa gọi quê lậu mà chê cải cho đám ra đám tang hay sao ?

— Hãy xem cho kỹ đám tang của người các nước. Ai bi thiệt ai-bi thống-khốc ra thống-khốc, chẳng có lấy buồn làm vui, lấy tang sự làm chay hội, lấy hiếu làm mối lợi như Annam ta vậy. Mà chỗ nhà tang xem ra cảnh u sầu thảm khổ chẳng hề làm ra chỗ quyến khách rượu trà, say sưa cười cợt như ta vậy. Xét cho đến cái rách đưa linh, và người tống cựu cũng chẳng ra lẽ gì là phải ; trông vào như cuộc trò cười khiến đi khắp ngả cho người xem chơi vậy ; cho nên cách đưa linh như chưng-cộ, cũng có đồ vàng lòe lẹt, cũng có Bắc-cầu, Giang tiên đủ vậy ; còn người theo tống biệt thì bận đồ mão ngồi xe, trầu thuốc, trà rượu cười nói om sòm.

(Còn nữa)

(L. T. T. V.) Nguyễn-duy-Giảng

Bảng Sơ-học Pháp-Việt

Kỳ thi Sơ-học Pháp-Việt (certificat d'études primaires Franco-Annamites) này đã gần xong ở Hanoi thì đã được mấy khu vào kỳ vấn đáp, có lẽ ngày mai xong hẳn. Ở Haiphong mới có tin rằng được 54 người trúng tuyển và ở Việt-trì được 132 người.

Nay hãy đăng bảng các cô các cậu ở các nơi thi đỗ tại Việt trì như sau này :

Nữ-ban : Cô Lê thị-Tinh, cô Ng thị-Bính, cô Phạm thị-Lý, cô Nguyễn thị-Hợp.

Nam ban : MM Vũ đức Hiền Lê văn-Quyền Đặng đình Năm, Đào v Thìn, Đinh hữu Giảng Khuất duy Cư, Ng trọng Việt, Ng ngọc Tiến, Ng khắc-Chính, Hoàng công Mỹ, Ng xuân-Tiến, Ng hữu Thứ, Ng đức Vị, Phạm huy Lễ, Ng v Phoại, Bùi văn Thi h, Đặng quang Nhuận, Phùng v Bạo, Ng v Vỹ Đào thế Hung, Mai đình Niêu, Đỗ ngọc Cam, Ng v Phúc, Đào xuân-Du, Ng duy Thiện, Ng v Quế, Ng v-Kha Trương v Khoát Ng đình Chiêu, Lê thanh Thiệu, Bùi khắc Lập, Tr quang Hàm, Hoàng v Tường, Ng-doãn Tường Bùi huy Lương Ng v-Bông Phạm huy Khôn, Bùi huy Nhã, Ng v Hợp, Dư v Phúc, Trần bá Sen, Vũ thiệt Nhi, Trần v Trung, Phạm-kim Đồng, Vương v Mùi, Đỗ hương Lông Vũ khắc Minh, Ngô v Thành Nguyễn văn, Đào v Diễn, Trần v Triển giới thiệu Liên, Đỗ v Dị, Dương-Phạm bá Lễ Ng trọng Cấp, Đào x-v Ty, Đỗ nhân Phùng, Ng huy Khôi, Lê thiệt Hùng, Ng đình Vinh, Vũ hữu Khuê, Trần hữu Phương Ng tử Giang Ng tuấn Qui, Lê văn Lộc Đinh gia-Quyền, Lê bá Lộc, Trần văn Thức, Ng quí Hoàn, Ng v Tiết, Đoàn v Thư Lê ngọc Diễm Phan v Khâm, Ng v-Mai, Ng đăng Thị, Đặng v Thọ Ng v Chá Ng hương Tường Lê minh Lâm Phó v Thiện, Phù mạnh Hà Ng cao Hoàn Đỗ g Hồ Đỗ x Ng nghinh Ng Hoàn, Ng đức Nghiễm Ng v Quế, Đỗ g đức Nhơn Ng quang Nhật Phan ba Dịp, Phạm v Long Đào văn Ái, Đỗ quý Liên Ngô văn-Quát, Trần v Thiện đắt Sử, Ng đức-Khai Lương duy Long Bùi xuân Tiến, Đào bích Khánh Hoàng v Ngân Lê v Tường, Trần nhật Yên Trần duy-V Ân Đỗ đức Thanh, Ng đức Bích, Ng v Quỳnh, Ng v Thân Ng v Mai, Ng đức Oanh, Ng hữu Hội, Lê nguyên Đức, Trần v Hiếu, Ng đình Kiêm Vũ quang Uyển, Vũ quang Ngôi, Ng chiêu Quý, Vũ duy Tôn, Nguyễn hà Nhuận, Đỗ ngọ Phác Ng đình Nhân, Phạm văn Cầm, Hoàng minh Độ.

Bản quán có lời mừng các cậu.

VIỆC HANOI

Giá bạc. Kể từ ngày 16 Juin này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 60.

Tin tàu. Tàu *Douaumont* đã khởi hành ở Saigon để đi Hải-hong, ngày 15 Juin hồi 5 giờ sáng.

Tàu *Chanbord* mang 210 bao thơ ở nước Pháp sang đã tới Saigon, ngày 16 Juin hồi trưa.

Quan Toàn-quyền đi Nam-định. — Như tôi bản quán đã đăng trước, quan quyền Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân đã đi xe hơi xuống Nam-định tối hôm qua. Hôm nay phòng sự riêng của bản quán có điện thoại lên như sau này :

Khi quan Toàn-quyền tới nơi thì có quan chánh Hội-đồng thành phố Grafleur, quan đốc-lý Croll và quan cai-trị Crayssac cùng các quan Tây Nam ra nghênh tiếp. Quan Toàn-quyền xơi cơm tối tại dinh quan Công-sứ.

Sáng hôm nay hồi 7 giờ ngài đến thăm nhà máy sợi, nhà máy rượu và nhà máy tơ, các ông chủ nhà máy đều thết rượu *champagne*. Ở nhà máy rượu có đem mấy thứ rượu Annam ra mời ngài nếm. M. Piot là quản-lý công-ty máy rượu ở Hanoi thân hành xuống để nghênh tiếp quan Toàn-quyền. Sáng hôm nay hồi 10 giờ ngài tiếp các quan chức ta và các thân hào trong thành-phố Công-sứ tối hôm nay ngài lại trở về Hanoi.

Lúc bản báo sắp đưa bánh thì có tiếp được của phủ Toàn-quyền tin sau này :

« Quan quyền Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân cùng với quan hầu là Ngi-ay Thierry đã tới Nam-định chiều hôm qua hồi 7 giờ. Quan Công-sứ Graffeuil và quí phu nhân có lên tiếp thết ngài.

Các nhà đại thương Pháp đều được dự tiệc cả.

Sáng hôm nay quan quyền Toàn-quyền đi thăm nhà máy sợi, có M. Landrin đang với các người làm trong nhà máy ra nghênh tiếp.

Quan Toàn-quyền đi thăm kỹ nhà dệt nhà nhuộm và xem xét cả các xưởng các nhà máy. Ngài lại xem cả các nhà mới dang của công-ti máy sợi, những nhà ấy mà xong thì công-ti này thành ra một công-ti lớn nhất ở miền Cực đông. Lúc ra về, ngài có khen M. Landrin và ông nhân nhà máy ấy.

Buổi tối ngài đến thăm nhà máy rượu của ông Fontaine thì có M. Piot ra nghênh tiếp. Ở đó ngài được xem kỹ lắm nhất là những phòng thí nghiệm.

Sau ngài có thăm nhà máy làm đồ sắt và đồ gỗ của M. Garnier.

Sau cùng thì quan Toàn-quyền đến [illegible] của M. Thierry, ngài xem xét kỹ từ chỗ soạn kén đến chỗ đánh sợi, chỗ dệt. Ngài thấy nghề tơ lụa ở Nam-định được tiến bộ như vậy thì lấy làm mừng lắm.

Quan Toàn-quyền có ân cần nói chuyện với các ông chủ các công ty ấy về vấn đề lý tài trong hạt. Ngài thấy việc công thương trong tỉnh được chăn chỉnh như vậy thì ngài ngợi khen lắm và chúc cho các công ty được thịnh đạt hơn nữa.

Sau khi đi thăm các nhà máy về thì quan Toàn-quyền có tiếp quan Tổng đốc cùng các quan chức và thân hào trong thành phố tại tòa Công-sứ.

MAU MAU !!!

Có đất ở ngay cửa nhà ga Hàng-Cỏ muốn bán.

Hỏi NGAY tại Bản-quán 3278

Đèn Hùng-sơn. — Hội-đồng Hùng sơn có gửi cho bản quán tờ đặt sau này để đăng báo :

Hội-đồng chúng tôi trước có đăng báo xin ngài nào tường khoa hộ-học thì về giúp kiểu mẫu lăng đức Tổ-vương cho. Là vì chúng tôi muốn bảo tồn cổ tích theo kiểu lăng để-vương đời xưa, chứ không phải đàm sửa đền miếu gì vội. Lại chỗ lăng ấy đất hẹp lắm, tự tường hậu đến trước mặt chỉ rộng có bốn thước, tả hữu có 10 thước mà thôi. Tiền hội tính sửa lại đó độ chừng 7 8 trăm bạc là cùng, xin ngài nhẹ có lòng với Tổ thì cuối tháng bảy Tây về gửi lên cho và cho biết qui hiệu để hôm nào khởi công mới lên chơi chỉ bảo cho thợ biết đường làm thì hội-đồng cảm ơn lắm.

Nay kính đạt
Hội-đồng Hùng sơn

Hai chiếc tàu mới của Đông-pháp Thương-thuyền cục. — Quan Toàn quyền vừa ký nghị định đặt ra một hội-đồng có quan chánh ký sư Công-chánh Bắc-kỳ làm chủ tọa và mấy ông kỹ-sư làm hội-viên để thử hai chiếc tàu « Van Vollenhoven » và « Fils de Paul Doumer » của công ty tàu biển đông cho Đông-pháp thương thuyền cục. Hễ ngày nào có giấy mời của quan chánh Hội-đồng thì Hội-đồng sẽ họp tại Haiphong.

Hội đồng tổ-chức các cuộc vui trong ngày hội 14 Juillet. — Ngày hôm qua hồi 5 giờ chiều Hội-đồ kỳ Tổ-chức các cuộc vui trong hội 14 Juillet lại họp ngài một lần nữa tại phòng nghương ở tòa Đốc-lý. Có MM. Lagisquet, Piglowski Robert, Catrelet de Massiac, Barthelemy, Bảo, Bùi-đình Tá, Đỗ Thận, Ng v Luận.

Quan Đốc-lý Mourroux, có bà-cáo cho hội đồng biết ba cái vấn-đề mới rồi, ngài giao cho hội-đồng bàn định. Ba điều ấy là : 1° Phủ Toàn-quyền muốn cho thành phố một món tiền để chi vào các cuộc vui ? Có nên đặt một cuộc đấu mã hay không ? 3° Có nên đặt một cuộc thi xe ô-tô hay không ?

Ba vấn-đề ấy hội đồng ban định như sau này :

1 Phủ Toàn-quyền trợ cấp cho thành phố bốn nghìn đồng (4000 p.) để ở chức những cuộc vui sau này :

A) Đặt một cuộc khiêu-vũ công, có vị thức rồng không phải trả tiền. B) Đặt một cuộc khoản đãi độ 1000 hay 1200 người cựu binh, có thập-tự bội tinh. C) Đặt một giải thưởng trong cuộc đấu-mã.

Về việc đặt cuộc khiêu-vũ, thì hội-đồng định đặt tại trường Thể thao của hội *Sports réunis*

Về việc đặt tiệc thì hội-đồng định đặt tiệc An-nam. Còn độ ở đâu thì chưa định.

Về cuộc đấu-mã thì hội-đồng định hoãn đến ngày chủ nhật 16 Juillet cho khỏi phải thay đổi chương-trình đã định trong kỳ hội-đồng trước.

Còn như cuộc thi xe ô tô thì hội-đồng không muốn đặt, e rằng trong ngày hội hễ người nhà quê đi lại nhiều, dẫu đường 6-10 chạy có cảnh gác cẩn thận đến đâu, cũng khó lòng giữ cho khỏi xảy ra việc rủi ro. Hội-đồng bàn định xong đâu đấy gần 7 giờ thì giải tán.

Trong các trò vui ngày hội 14 Juillet năm nay bản-quán tưởng nên nhắc để các bạn đọc báo nhớ rằng có cuộc thi xe cộ này trò là một việc rất vui, mà có ý-vị. Cuộc vui này ngoài những rạp hát, như rạp *Sân-nhiên đài* cũng các rạp khác tất sao cũng dự một phần để đánh, các hiệu buôn lớn, các xưởng thợ to, cũng nên dự cuộc phần mới phải. trước là để dự một cuộc vui chung trong thành phố, sau là để thi tài đấu trí, mà lại quảng cáo cái công cuộc mình. Số tiền chi các giải thưởng về cuộc xe cộ bảy trò này định là ba trăm đồng (300 p.) cả thảy. Như vậy thì các nhà dự cuộc có tốn kém ít nhiều, mà làm khéo được thưởng cũng có thể bù lại được.

Ngoài cuộc thi xe cộ bảy trò ta cũng nên nói đến cuộc thi trang hoàng trước của như là treo cờ thắp đèn kết lá cái hoa v. v. Hội-đồng có phân làm hai hạng phần thưởng, một hạng phần thưởng cho các phố Tây, và một hạng phần thưởng cho các phố ta. Về các phố ta, thì hội-đồng định có 5 phần 20 p. 10 phần 10 p. 20 phần 5 p.

Bằng Cao đẳng tiểu-học tây. — Sáng hôm nay tại trường Nữ-học tây đã bắt đầu thi bằng Cao-đẳng tiểu học tây (Brevet supérieur)

Bài luận Pháp-văn như sau này :

Nam ban. — (Hai bài được chọn lấy một).

I. La Harpe a dit des comédies de Moi ère que « bien lues, elles pourraient suppléer à l'expérience »

Justifiez cette pensée du critique, montrez quel profit les jeunes gens peuvent retirer au point de vue de leur conduite dans la vie, de l'étude d'une ou de plusieurs comédies de Molière.

II. Appréciez en le remplaçant dans la tragédie d'Horace le conseil de Curiace Horace à ses fils et à Curiace partant pour le combat qui doit les mettre aux prises.

« Faites votre devoir et laissez faire aux dieux ». Ne pourrait-on en toutes circonstances le prendre comme règle de conduite ?

Nữ ban. — (Hai bài được chọn lấy một)

I. « Une morale une apporte de l'ennui ;

Le con e fait passer la morale avec lui. »

Montrez comment La Fontaine a suivi son propre précepte les précautions qu'il a prises pour que ses fables n'aient ni l'allure de leçons de morale nues et ennuyeuses. l'art avec lequel il a su *réaliser* en même temps qu'instruire.

II. Imaginez Alceste et Célimène dix ans après les événements relatés dans le Misanthrope. Que sont-ils devenus ? Vous êtes libres de les faire présenter ou non dans le cadre de la comédie de Molière le salon de Célimène.

Chiều hôm nay tiếng ngoại ngữ là một bài chữ Anh và một bài chữ quốc-ngữ.

Đầu bài quốc ngữ có ba câu hỏi là :

I — Làng thôn, xóm khác nhau thế nào ? cách trong làng cai-trị ra làm sao ?

II — Cách Annam làm ruộng thế nào ? Cày cấy có mấy vụ ? Mỗi vụ khác nhau thế nào ? Ruộng mầu giống những cái gì ?

III — Người ta bay đổi mỹ về món ăn ? cách đổi mỹ thế nào ? vì cớ gì mà bay đổi mỹ ?

Số học-sinh ứng thi : bên nam ban được 13 người và nữ ban được 15 người.

Thi bằng Sơ-đẳng tiểu học tây. — Vì ở bằng yết tin các học sinh trúng tuyển kỳ thi bằng tiểu-học tây (Brevet élémentaire) vừa rồi có đề thừa tên M. Lê-Khoát, bản báo cứ y bằng ấy đăng báo, nên thành ra đăng lầm.

Nhân tiện xin nhắc lại rằng cái bằng tên ấy vì chính tay quan trưởng ngày nọ qui-quốc viết, cho nên có lẽ cũng còn nhiều tên lầm đấu. Vậy tên ai lầm, bản báo sẽ vui lòng mà cải chính lại sau.

Ai tin. — Bản quán được tin rằng quan nguyên tuần-phủ Tuyên-quang Nguyễn-Tiến, quản lãng Mục, tạ thế ngày hôm kia, đến sáng ngày mai thì cất đám. Bản quán có lời kính viếng ngài và chia buồn với qui quyến.

NHÀ CHO THUÊ

Cái nhà số 24 phố Chợ Hôm (Route de Huế) cho thuê. Hỏi tại bản-quán 3277

Thi bằng Tú-tài tây. — Ngày hôm qua vẫn còn thi phần thứ hai.

Vật-lý học

1. Pendule (étude expérimentale)
II Thermomètre à mercure.
III Maximum de densité de l'eau.

Ba bài sau này được chọn lấy một

1. Rayons cathodiques. Rayons X.
2. Oscillations électriques.
3. Propagation des ondes électriques. Principe de la télégraphie sans fil.

Tính đồ thuốc nổ vật-lý

Une machine magnéto-électrique, dont la force électromotrice est proportionnelle au nombre en de tours exécuté par seconde, est mise en mouvement par la chute d'un poids de 22 kilogrammes fixé à l'extrémité d'une corde enroulée sur un treuil calé sur l'axe de l'induit. Le rayon du treuil est 9 centimètres. L'induit de la machine est fermé par un circuit extérieur et la résistance totale est 14 ohms.

A un certain moment, la machine tourne d'un mouvement uniforme, à raison de 5 tours par seconde. Quel est à ce moment la force électromotrice de la machine ?

On fait varier la masse du poids moteur et la résistance totale du circuit. Comment la vitesse angulaire de la machine varie-t-elle en fonction de ces deux variables ? Par vitesse angulaire, on entend ici celle qui est mesurée quand le mouvement de rotation est devenu uniforme.

On négligera les pertes par frottements et hystérésis. On négligera la masse et le diamètre de la corde.

Accélération due à la pesanteur : 980 C. G. S.

(Série A. B. C.)

Một bài chữ Latin dịch ra chữ Pháp

Văn vật học

Ba bài sau này được chọn lấy một

1. La moelle épinière ; les nerfs rachidiens. La notion du réflexe.
2. Phénomènes mécaniques de la respiration ; échanges gazeux au niveau du poumon.
3. Fleur ; enveloppes florales.

Trường Cao-đẳng Nông-Lâm. — Sáng hôm nay tại trường Cao-đẳng Nông-Lâm đã bắt đầu thi tốt-nghiệp. Các đầu bài thi sáng hôm nay như sau này :

I Botanique Systématique et Économique

Les plantes à caoutchouc cultivées et spontanées de l'Indochine — Description et reconnaissance botaniques. — Qualités du caoutchouc et importance économique de chacune d'elles. Quelles sont celles qu'il y a lieu de cultiver en grand ou de protéger contre la destruction.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

N° 80

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

. . . , *Lâm bật* thì ta đã nói rằng ở ngay chính giữa kinh-đô. *Lâm-bật, ở* đó là ở ngay giữa trung tâm những binh-lực của mình, tụ họp được hết thảy bạn bè và dân đăng là đáng xưa nay vẫn chuộng những kẻ phản-đối với chính-phủ đương quyền. *Lâm-bật* đang ở *Luân-đôn* mà nghe được tin *Môn-co* ở địa-giới xứ *Tô-cách-lan* công nhận bèo-hộ cho tòa nghị sự, giờ bỗ phí, sông *Tait* không xa gì giờ bỗ phí, sông *Ta-mi* là mấy, một đạo binh có thường giới thì ở xông ra qua nửa nước kia chỉ một bước chân. Vả *Lâm-bật* lại biết rằng quân linh của *Môn-co* dẫn tản vào trong bờ cõi *Anh-cát-lợi* thì binh sĩ ngày một tăng thêm, khiến cho kẻ thanh lam lại càng chóng nhiều cho lối mưu đích vậy. *Lâm bật* bước lên tới mực đích vậy. *Lâm bật* mới lự binh lại, tướng-sĩ giỏi binh số nhiều, đi đón đường *Môn-co*. *Môn-co* thì cũng tỉ như một nhà thuyền chài khôn khéo len qua những chỗ đá nhô lởm chởm, cứ từ từ bước một mà tiến lên, gió mặt lên trời mà nghe ngóng những tin tức và hỏi lấy cái không khí ở *Luân-đôn* bay đến. Hai đạo binh đến ngang thành *Nữu-cát sơn* thì trông thấy nhau : *Lâm-bật* đến trước đóng ngay ở trong thành. *Môn-co* thì vẫn cầy thêu, ở đâu đỗ ngay ở đó, và đóng trung quân ở thành *Côn-sĩ tâm* trên sông *Tait* Đạo binh của *Môn-co* trông thấy *Lâm-bật* thì mừng rỡ, đạo binh của *Lâm-bật* trông thấy *Môn-co* thì lại bồn chồn xôn xao. Ta có thể nghĩ được rằng những tay chiến sĩ rất to gan lẫy, đã bao phen lâm nhận nhịp trong khắp các phố ở *Luân-đôn*, lên đường chỉ mong không gặp một ai ; vậy mà đến giờ gặp một đạo binh đến cướp nước mình, không những cầm một lá cờ, mà lại dựng cả một chủ nghĩa, một lý tưởng, thì ta có thể ngờ được rằng những tay chiến sĩ rất to gan lẫy đã suy nghĩ lại rằng mình không biết trọng cái chủ-nghĩa dân-chủ bằng quân linh của *Môn-co*, vì quân linh của *Môn co* bênh vực tòa nghị-sự, mà *Lâm-bật* thì không bênh vực gì hết, không bênh vực đến cả thân mình. Còn như *Môn-co*, nếu *Môn-co* có cần phải nghĩ hay có nghĩ nữa, thì thật là một sự rất buồn rầu, vì chưng lịch sử đã ký lại, mà ta đã biết lịch sử không bao giờ nói dối, lịch-sử ký lại rằng ngày hôm *Môn co* đến *Côn-sĩ-tâm* tìm khắp trong thành không có lấy một con cừu. Người nào người nấy đành phải bằng lòng vậy, hay là phải làm ra bộ bằng lòng *Môn-co* cũng đói meo như những người khác, nhưng vẫn làm ra bộ những như không không tha thiết gì đến con cừu nọ không tìm thấy, ngất ngay một mẫu thuốc lá dài nửa tấc của một tên đội theo hầu bỏ vào miệng mà nhai và nói quyết với các tướng sĩ rằng sự đói là một sự hư vô, và có cái gì trong miệng mà nhai thì không bao giờ thấy đói.

Môn-co vẫn biết cái tình thế lỹ lắm. *Môn-co* đóng trung quân ở *Nữu cát-sơn* và ở quanh vùng đó kể đã nhiều lần, nên đã hiểu rằng ban ngày thì cỏ lẻ bên giặc đâm cho quân đi tuần tiễu ở các nơi tàn phá gần đó, về đánh nhau vài trận con con chớ ban đêm thì chắc chẳng dám đó ra. Bởi vậy *Môn-co* lấy làm chắc dạ, cho cái thế của mình là vững chãi lắm. Những quân linh của *Môn-co* có thể trông được thấy chủ tướng, ăn xong bữa chiều, nghỉa là đã nhá miếng thuốc lá ra vừa nói ở trên xong thì lâm như *Nã-phá luân* Hoàng-đế sau này trước ngày đại trận *Austerli* ngồi trên cái ghế mây mà ngủ. Được ánh sáng ngọn đèn pha ánh sáng trắng xoàng. Một trăng bấy giờ lên đã cao, tức là vào hồi chín giờ rưỡi tối.

Môn-co vừa thìn thìn ngủ, có lẽ là mới nhắm mắt mà thôi, thì có một toán quân mừng rỡ reo lên mà chạy lại, đập vào gọng lều, làm nhao nhao lên cho *Môn-co* tỉnh dậy. Chẳng cần phải làm cơm thôm tới thế, quan nguyên-súy đã mở mắt ra rồi. Nguyên-súy hỏi :

— Ô hay ! Trẻ bay, có cái chi vậy ?

Có nhiều tiếng đáp lại rằng :

— Nguyên-súy, bẩm nguyên-súy, ngài sắp xơi bữa đi.

Quan nguyên-súy ung dung mà rằng :

— Ta đã ăn bữa tối rồi, các ngươi ạ. Các ngươi coi đó, ta đương tiêu hóa . . . Nhưng cứ vào, chẳng hay có việc chi vậy, các ngươi ?

— Bẩm thống-công, có một tin mừng.

— A ! *Lâm-bật* sai người sang nói ngày mai giáp chiến đó chăng ?

— Không, chúng tôi vừa bắt được một chiếc thuyền đánh cá, mang cả sang trại *Nữu-cát-sơn*.

— Thế là các ngươi không biết điều. Các ông ở *Luân-đôn* vốn là những người tao nhã biết nghỉ đến cái sự cần dùng đó trước tiên, các ngươi sẽ làm cho các ông ấy mất vui. Các ngươi bảy tìm tòi, phải là người lịch sự thì nên gửi cả lễ thuyền chài và cả đồ trả cho *Lâm-bật* công ; chỉ trả ra . . .

Môn-co suy nghĩ trong giây lát, rồi lại nói rằng :

— Các ngươi bảy nói cho ta hay, lễ thuyền-chài đó là người thế nào ?

— Toàn là người xứ *Bi-cốc-đi*. Họ đánh cá ở bờ bể nước *Pháp* hay nước *Hà-lan*, vì bị trận gió lớn ma rạt sang bên bầu quốc.

— Trong bọn đó có người nào nói được tiếng ta chăng ?

— Người đầu bọn đó nói với chúng tôi một vài tiếng *Anh*.

Quan nguyên súy càng nghe nói lại càng sinh lòng nghi hoặc, mới dạy rằng :

— Được, ta muốn xem những người ấy thế nào ; giắt chúng vào đây. Một viên võ-tướng chạy ngay ra gọi. *Môn-co* lại hỏi :

— Chúng có bao nhiêu người tất cả, đi thứ thuyền gì ?

— Bẩm tướng-công, tất cả độ mươi mười hai người, đi một chiếc xuồng kiểu *Hà-lan* thì phải.

— Mà các người nói rằng chúng mang cả sang bên trại *Lâm-bật* công ?

— Bẩm phải, mà nghe như chúng đánh được rất nhiều.

Môn-co rằng :

Được, để rồi ta xem.

Giữa lúc ấy thì viên võ tướng trở về, dẫu theo người chủ thuyền chài, vào trực độ năm mươi, năm mươi lăm tuổi, nhưng nét mặt rất vui vẻ. Người này không cao không thấp, mặc một chiếc áo bông sù đội một cái mũ con sát xuống đến mắt, thắt lưng dắt một con dao, chân đi cỏ lối rịt rè riêng của những thủy-thủ, vì tàu trông-rành luôn mà không biết mình đứng trên vận hay đứng ở trên không, mới bước chân đi thì nặng trĩnu trịch như cắm sâu xuống đất.

Môn-co nhìn một cách rất sâu sắc, ngắm nghía tên thuyền chài trong một hồi lâu ; người này thì nhìn *Môn-co* mà mỉm cười, nửa như sắc lão, nửa như ngây ngốc, như thể thấy những người mà *Pháp* vậy.

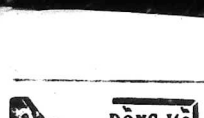
Môn co hỏi bằng tiếng *Pháp* rất lịch-sự rằng :

— Mi nói tiếng *Anh* chăng ?

Người thuyền-chài đáp :

Bẩm tướng-công, dở lắm.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ VÔ KÊN

ĐẢM BẢNG 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Có cả đồng đeo tay bằng gia rất đẹp

Mới có xin về kẻo hết quảng, đã sơn giờ bán đắt

Giá. . . . . 5 $ 75

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có những cao-bách của bản-hiệu, đến khi tới mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư thách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách tới cho rõ tin các ngài tự tìm đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ.

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54 Rue Paul Bert, Hanoi.

PHỤ KẺ PHẢI ĐAU

Nay hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ hơi, phải đau khi quảm ra: đã nhiều thuốc không phải đương, hoặc là đã không chữa chắt nào cả, nay hỡi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỡi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ gồm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nếu không sớm chữa bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không? Nếu nó bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh ấy thì sinh ra những con nói phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn hỏi.

Hỡi người Nam-Việt, nếu các người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, nào các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy có việc chi ? Chỉ có thuốc đặc chế MONTÈS có tên *Pare Bert Hanoi* mà thôi. Thuốc ấy BRONCHOSERUM giá là 9 $ 00. Song có chiết trước khi ăn cơm, thường một chai, nếu nặng, nếu một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh và hợp đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . . 4$ 80

Rượu Tonique Tonkinois . . . . 2 $ 40

Dầu gan cá thu một lít. . . . . 12 $ 00

Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tuỳ theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Độ . . $ 70 đến 0 $ 80

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 1 $ 70

Độ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ bổ huyết

Một lọ . . . . . 1 $ 80

Độ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 5 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nên muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rồi nhiều nước nóng và ở người cho nóng ấm thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bán chez MONTÈS, 54 phố Paul Bert Hanoi

Il Genie Rural

Installation d'une maison d'habitation dans la brousse ou en forêt. Conditions dont il faut tenir compte pour le choix de l'emplacement et de l'exposition : salubrité, ravitaillement en eau, régime des vents et des pluies, utilisation des matériaux de construction fournis par le pays, conditions économiques de l'exploitation etc. . . .

Hội-đồng Đề-hình xử tên Thổ Nguyễn đình-Liên quán làng Uyên-cốt tỉnh Lạng-sơn phải xử tử mà Hội-đồng Bắc-hộ đã bác đi bắn ngộ thì nay mai lại giao cho một Hội-đồng khác xét lại. Hội-đồng này có quan Công-sứ Lehé tỉnh Bắc-ninh làm chủ tọa và quan cai-trị Forsans thay quan cai-trị Lauthier.

Thưởng hàm về việc công-thần. — M. Nguyễn-như-Gi, Hồng-lô tự thiếu-khanh, ân sát hạng nhì ở Quảng-yên được đặc cách thăng Quang-lộc tự thiếu khanh, vì đã có công cổ-động trong cuộc công-thái Đông-Pháp năm 1922.

Vừa mới đến rất nhiều kim-cương thực đẹp chưa bịt để bán riêng cho các quí-khách làm hoa-tai và nhẫn. Giá thực rẻ.

Bán tại nhà Xanh, số 39, Phố Tràng-tiền. (Maison Bleue, 39, Rue Paul-Bert) Hanoi.

2009

MỘT DỊP HIẾM CÓ !

Xe ô-tô hiệu « Ford » chạy còn tốt lắm. 2 cái lốp (pneus) 2 cái ruột (chambres à air) 2 cái kiểu bánh (cries) 1 cái máy bơm xe chạy nhanh chóng là bao nhiêu ki-lô-mét và các đồ phụ nhiều lắm

Giá định : 980 $ 00

Hỏi tại M. Boullon, Nhà máy giặt (Blanchisserie Pierre ở Thụy-khuê.

Gấy nói: số 97 3274

Tòa Thương-thẩm. Hôm qua tòa Thương-thẩm xử những vụ sau này :

Tuần giết chết lý trưởng. — Một buổi tối vì nước lũ, người lý trưởng làng tên Phạm-đức-Trấn và tên Hồng Kiều ra để tuần phòng. Tên Trấn và tên Kiều bảo nhau rằng mỗi đứa cầm một cái dầu cái chạy ra nằm tây lý trưởng đánh mấy cái nào chết thôm quay ra đẩy rồi lại đánh mấy cái nữa cho mình giết chết lý trưởng để trừ cái hại cho dân làng và xin chịu tội. Tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Trấn và tên Kiều khổ sai chung thân Tòa Thượng-thẩm y án.

Tự tiện bắt người. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Ng. v-Khoan 1 tháng tù và 10 đồng vì tội tự tiện bắt người. Tòa Thượng-thẩm y án.

Lừa đảo. — Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Mạc văn-Du 12 đồng về tội lừa đảo. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn trộm. — Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Vũ-văn Sáng 6 tháng tù và 5 năm quản thúc về tội ăn trộm. Tòa Thượng thẩm y án.

An cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Dương-văn-Chiến 5 năm khổ sai, tên Dương-Trung và tên Dương Dê mỗi tên 6 tháng tù về tội ăn cướp và bắt tên Chiến phải bồi 630 đồng cho nhà khổ chủ. Tòa Thượng-thẩm y án.

Thuyên chuyển trong ngạch Y-tế. — Cô Phạm-thị-Khiên là cô đỡ thực thụ hạng năm, tòng-sự tại Yên-bày, nay đổi đi Phú-thọ thay cô Trần-thị-Hòa là cô đỡ hạng sáu lại đi Phú-thọ.

M. Đỗ-xuân-Giu, thầy thuốc thí sai tập-sự ở Yên-bày nay đổi đi Phú-thọ (Việt-trì) thay cho M. Đặng-khanh-Kiên.

M. Đặng-khanh-Kiên, thầy thuốc thí-sai tập-sự ở Việt trì nay đổi đi Tam-đảo (Vĩnh-yên).

Ngạch Thú-y. — M. Nguyễn-văn-Hoan, thầy thuốc thú-y thí sai hạng sáu, tòng-sự tại Phúc-yên thì kể từ ngày 1er Mars 1922 kiêm cả việc khám thịt ăn và trông nom cả lò sát sinh ở trong bạt lị tỉnh lỵ. Phụ-cấp mỗi năm là 144 đồng.

Tòa án binh. — Tòa án binh đến ngày 13 tới sẽ xét 22 tên sĩ-tốt Tonkinois về tội ăn cắp đồ binh và Võ-như-Chu cai khố đỏ 4e Tonkinois phạm tội mạo chữ ký của đồi người.

Xe hơi với xe bò đụng nhau. — Sáng hôm qua ở đầu phố hàng Bông thợ nhuộm và phố hàng Cỏ có một cái xe ô-tô chở người ốm số T. 8. 0 của nhà thương Tây với một cái xe gạch đụng phải nhau.

Một người cai Tây ngồi trên xe bị cái tay xe bò đâm vào mặt phải trọng thương thì đã khiêng ngay vào nhà thương.

Cái xe hơi cũng bị hư hỏng nhiều ở đằng trước. Cái xe bò cũng gẫy tan.

Xuýt nữa thiệt đến tính mệnh. Chuyến xe hỏa 6 giờ 7 phút sáng hôm 19 Août-này là ngày 14 tây ở Thanh-hóa ra Hanoi đi gần đến gare Đồng giao ước độ chừng 300 thước tây tôi cũng 31 chuyến xe lấy, khi xe đương chạy, tôi chợt thấy sáp-lê 3 4 tiếng báo, trong xe ngạc nhiên không biết sự gì cả. thì lại thấy người gác phanh (garde-frein) đi vận hãm những cái hãm bánh xe ở các toa thì xe đứng lại rồi thấy người *gác-phanh* nhảy xuống chạy về đằng sau tìm gì rồi lại chạy đến đằng toa *xếp tanh* (chef de train) báo rằng xe lê phải một người dân ông, rồi lấy giẻ thấm máu ở trên đầu sinh ra trông ra hình như đã chết rồi. Tôi cũng tưởng thế, có khiếng người bị xe đè phải lên chỗ toa *xếp-tanh*, tuy xe chưa đến *gare* nhưng thấy sự ngục-nhiên như thế thì thấy sốp ga Đồng-giao cũng chạy đến nơi xem thế nào, thì thành ra xe chạm phải người làm phu kịp phụ ước chừng độ người 30 tuổi, tóc hãy già ở trên xe thấy đầu óc và quần áo máu mê đầm đìa cả, và thấy một năm cơm, với một cái liềm ý chừng anh chàng ta làm cỏ ở đường gần rồi thấy hai người *gác-phanh* đem cái hòm đựng thuốc của sở xe hỏa phòng bị sẵn ở trên xe lại lôi người bị ấy, rồi người thì lấy keo gọt các người thì lấy bông thấm máu ở trên đầu sinh ra trông ra nhanh nhẹn lắm hỏi ra thì cái bực sắt nơi người ta bước lên bước xuống (marche-pied) nó va phải thông một miếng ở đầu về bên tay trái khi lấy lấy bông dịt và cho thuốc thì máu cầm lại được ngay không chảy ra nữa khi đến Nam-hành thì cho người lấy xuống nhà thương Lê-Lợi. Đến là may, tác nó va phải nó vào quả trong mới là nếu thì tan nát hết chẳng còn đâu là tính mạng nữa, có nhẽ anh chàng ngồi quên ngủ quá cho nên hắn ta ngủ gật! trí phải, nên mới đến nỗi xảy ra sự rủi ro như thế lắm.

Nguyễn-đức-Vượng lại cảo.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Phát phần thưởng. — Hôi 2 giờ chiều ngày hôm qua, làng Xuân-tảo, thuộc tỉnh Hà-đông có làm lễ phát phần thưởng cho học-trò làng ấy ở tại đình sở. Ngoài cửa đình cắm cỏ kết hoa và trong đình trần-thiết một cách rất lộn. trong lại có mấy phường nhạc của người trong hàng mới tổ-chức nên, chạy đến trọ lễ. Viên giáo-sư làng ấy đứng đọc một bài diễn-văn, tiếc rằng dài quá, không thể đăng nguyên được. Khi viên giáo sư đọc xong, cử tọa đều vỗ tay. Ông Đỗ-lê-Thanh là thư-ký làng ấy có thay mặt Hương-hội đứng lên ứng-khẩu nói mấy lời về việc học, khuyến-nhủ các học-sinh và cám ơn thầy giáo. Ông Đỗ-lê Thanh nói xong thì cử tọa lại vỗ tay một hồi lâu.

Làng Xuân-tảo mới có lễ phát phần thưởng lần này là một cho nên dân làng kéo ra xem rất đông. Tiếng pháo nổ, tiếng âm-nhạc rầu rĩ, trên cột đình thì cờ bay phấp phới cũng với cái nhiệt não hăng hao nhiều của người xưa đông xung quanh cửa đình, trông có một cái quang-cảnh vui vẻ rực rỡ lắm. Làng này mới chỉnh đốn việc học trong vài ba năm nay, mà đã có về hưng thịnh, thật cũng đáng khen. Hiện nay học đường còn phải ngồi tạm tại đình sở, nghe đâu Hương hội làng ấy đang trù tính lập một cái học đường mới, cho hợp cách vệ-sinh, để khiến sự nhi-đồng giáo-dục được chóng hoàn bị vậy.

HÒA BÌNH

Cuộc phát phần thưởng. — Hôm 11 Juin trường Kiêm-bị Hoa-bình đã phát phần thưởng cho các học sinh. Mấy năm trước ông chưởng-giáo có viết thiếp mời các quan cùng các ông làm việc thì cũng có nhiều ngài gửi sách để ban cho học-trò.

Chiều thứ bảy nhà trường sửa sang treo cờ kết hoa. Trước cửa trường có làm một cái cửa cuốn bằng hoa và lá cây. Trang hoàng thực là rực rỡ ny nghi.

Đúng 8 giờ sáng hôm chủ nhật, quan chánh Công-sứ đến làm chủ-tọa. Các quí quan qui phu-nhân, quan chánh quan làng Đinh-công-Thịnh, quan án-sát Quách-Vị và các ông làm việc các sở đều đến đông. Quá 8 giờ, ông chưởng-giáo Bùi văn-Cẩn đọc một bài Pháp-văn thường-lệ dài. Đọc xong cử tọa đều vỗ tay. Xong kế đến ông Vũ-đình-Quỳnh đọc một bài quốc văn tuy là một bài văn thường, nhưng mà văn-chương ông chuốt, lời lẽ lại gần gàng. Rồi đến quan chánh quan làng đọc một bài diễn-văn quốc-ngữ đáp lại và có lòng tin cậy các ông giáo về quy cũ giáo dục học-sinh trong hiện Hòa-bình sau này. Đọc xong, quan chủ tọa Công-sứ đứng dậy nói 15 câu đáp lại bài ông chưởng-giáo và bài quan Đinh-công Thịnh. Nói xong ai nấy đều vỗ tay. Rồi đến ông Hoàng văn-Phiến đọc số gọi tên các học trò được thưởng, ông Trần-duy-Hưng tại đưa sách.

Phần thưởng Hòa-bình năm nay không to lắm, nhưng được ông chưởng-giáo mới là người quan xuyến, sắp đặt trong chỗ phát phần thưởng đều có thứ tự. Học trò xem ra có bụng vui vẻ, và cũng đã khích khuyến về sự học cho bọn thiếu niên.

Nghe bài diễn-văn thì ông có ý muốn cổ động các quan lập một ban nữ-học và một ban kỹ nghệ.

Ngọ-kỳ Sơn.

NAM-ĐỊNH

Quan viên xử nhọ. — Người ta nói rằng thầy ký kho làm việc ở một nhà máy cơ, không phải là nhà máy Cửa, không phải là nhà máy Sợi, không phải là nhà máy Điện không phải là nhà máy Dệt, mà cũng không phải là nhà máy Rượu, vì chỉ quá yêu có hỗn của một chị em ở xóm nồng-lâu một cái nhà và một cái đồng hồ mà cái vỡ lại bằng vàng.

Người ta lại nói thầy ký ấy muốn giữ chặt lấy làm của tin cho nên ở đã nhiều lần đòi hỏi mà thầy không chịu trả, lại còn toan đổ vỏ tàu ra.

Người ta nói rằng nếu thầy ký ấy nhất định ăn không của ấy thời ở sẽ xin cho đề-nhục một phen.

Nếu những lời nói trên này mà một tuồi không biết vì lẽ gì mà ăn-năn hối hận thì xem như tuồi chị em như tuồi.

M., lại cảo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ăn rau muống nên phòng. — Ở lối sau lưng trường Quốc-học đồng-khánh, chánh lao Thừa-phủ và nhà thương có mấy khoảnh ruộng trồng toàn cả rau muống, những khoảnh ruộng ấy chứa đầy những thứ nước nhớp bẩn và độc địa thường trông thấy nước cứu và bùn tụ lịch ở đấy hôi thối lợ thường khiến cho người đi ngang qua phải bưng mũi mà chạy thật là ghê gớm khôn xiết kể.

Rau muống trồng ở mấy khoảng ruộng ấy lại được những thứ bùn ấy bón thứ ấy làm phì-liệu thì ngon rau lên tốt xanh mườn mượt, ai thấy cũng thích ăn!

Trong các món thực phẩm của ta thời món rau quả thường hay dùng, mà thứ rau muống lại là rẻ tiền mà rất là thông dụng; phần nhiều kẻ nghèo khó ở xứ nầy trong khi ra chợ mua ăn thời, trước hết phải mua thứ rau ấy, vì nó ăn đã ngon mà dùng làm thứ ăn gì cũng có lợi, nhưng nếu trong khi đem về nhà mà lộc chín hoặc chiên xào mà ăn thời còn khả trợ, chứ như đem ăn sống thời càng nguy hiểm biết dường nào! và lại trong buổi bụi thiên này trời nóng bức quá chừng mà ta thường gội ăn rau muống sống mới giải nhiệt. Vậy khi đem bó rau về thời chỉ đem rửa sơ đi một lượt rồi đem ăn hoặc ăn lẫn với mắm ruốc, hoặc đem làm vị cuốn và ăn luộc, chứng ta thường luộc rau không cho thật chín, chỉ bỏ rau vào nước trong vài phút thôi đem ra ăn ngay.

Thế thời trong những đám rau đã kể trên toàn là những thứ rau rất độc có lẫm thứ vi trùng của các bệnh chứng bám vào trong cuống rau là rau rất nhiều mà ở nơi Kinh thành biết bao là lợi có trồng thứ rau muống khi đã đem ra giữa chợ mà bán thời ai còn biết thứ rau nào trồng ở hồ và ở ruộng có phân biệt nhau đâu mà khỏi.

Ước ao rằng việc nầy sẽ thấu đến tai quan trên, những đám ruộng rau muống đã kể trên kia tất phải bị phá hủy; nếu được như thế thời phòng được bệnh hoạn cho dân biết là bao!

Có lẽ trong mấy tháng vừa qua đây lắm kẻ mắc phải bệnh lị thời vì cái cớ ăn rau muống ở những đám ruộng ấy mà phải thụ bệnh. Vậy ăn rau muống bây giờ ở nơi Kinh-đô phải nên phòng lắm thay!

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 16 Juin 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f. 60

Nhà Ngân-hàng. . . . . 6 . 60

Tàu tới tàu đi

Tàu *André Lebon* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp ngày 2 Juin.

Tàu *Angers* mang thư sang Pháp, đến ngày 15 Juin này ở Haiphong sẽ chạy Saigon.

Tàu từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 14 Juin.

Tàu *Amiral Ponty* ở Djibouti đã chạy đi Colombo ngày 7 Juin.

Đấu giá

Ngày 20 Juin 1922 hồi 16 giờ tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá xây tường ở chung quanh trường Nữ hưu học sinh Annam.

Việc làm đáng giá là 5264 p 25

Ký quỹ tạm 85p.00

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục nay, để đăng những lời bá-cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tùy việc, đã có thỏ-lộ Phan những việc đáng ở mục nay, có lẽ tin, người ấy nhận trách nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

Tôi là Sam-ving-Sang, người Khách, ở phố hàng-Buồm, số nhà 114, có nhời bá-cáo để các ông các bà biết cho rằng người vợ thứ ba của tôi, tên là Lương-kim-Liên, đã bỏ nhà tôi mà đi từ hôm 29 tháng tư ta năm nay rồi, vậy kể từ ngày hôm ấy, tôi không chịu trách-nhiệm những sự của thị ấy làm nữa.

SAM VING-SANG.

3279

Auto! Auto!!

Một cái xe ô-tô còn mới lắm, 5 chỗ ngồi, 16 mã-lực, hiệu « Ford » thực đẹp, thực tốt, Bán giá cực rẻ.
Hỏi tại Bản quán. 3254

LỜI RAO CẦN KÍP

Giải tán Hội Đồng Ích

Các ông các bà ai còn sự Hội ĐỒNG-ÍCH nên cần-kíp đem tiền con nợ ấy đến giả cho ông E CHATAIGNEAU là Giải tàu-viên của Hội ấy ở phố Carreau (phố Nhỏ) số nhà 57 Hanoi, nếu để chậm trễ thì Hội ấy sẽ đem thưa kiện tại Tòa án.

Giải-tán-viên
3176 E. CHATAIGNEAU

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiement en timbres-poste)

Nhiều ngài gửi tiền trả bản quán bằng con-niêm, sự ấy thật cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài rõ ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ nhất :

CHỮA BỆNH GHEN

Bản-hội diễn tích này là theo câu chuyện Kim-Vân-Kiều nói : « Bay giờ mà rước tiếng ghen vào mình.

Tối thứ bảy :

ĐỔI LÝ THAY ĐÀO

CẬU ÂM BỘT SAY HOA

ANH CHÚ THAM NGÔT GỪA

Tích mới ! Tích mới !

Tích này trích ở bộ tiểu-thuyết « Nã-quân-tử » của Mạc Đình-Tư mới xuất bản.

Kể cái lý thú trong tích này không sao nói xiết được, chỉ xin thưa rằng nàng Thấy-bàng-Tâm là bậc nhan sắc tuyệt quần, có cơ mưu xuất chúng, mà những cái cơ mưu đều do học-thức mà ra. Vậy xin liệt-quí nhận kỹ nghĩ hè cho cả các cô các cậu trong nhà đến lễ nhận coi cơ-trí của bậc thiếu nữ đời xưa, thông cũng là một việc bổ ích cho việc học của các cô các cậu vậy.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 14 đến thứ ba 20 Juin 1922

Ba buổi hay ngày thứ năm và chủ nhật chớp tự 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế-giới

ĐỆ TỨ THẬP NHỊ KHÓA THỂ-THAO ĐẠI-HỘI

Nghỉ

CỤ GÒ-RI-Ô

Bi-hài-kịch trích theo tiểu-thuyết của H. de Balzac tiên-sinh

HỒI THỨ I, II và III

CÁCH CỬ-CHỈ NHỎ NHEN CỦA CẬU AMBROISE

Hài kịch

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh REINE LUMIÈRE

(Quang - Minh hoàng - hậu)

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MŨI

Số giấy nói 323

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Long, số 46, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa rẻ xe.

Nay cáo-bạch
259 Quản-lý, M. Tạ-duy-Hiển

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ăn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ } HANOI

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

HANOI

3267

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng cho Khóa Sách Xưa Quán Ven Đường
Tự Films của Cornell

Bảy ông thuốc đổi theo đi.

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÀ:

Mụn, mẫn đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mẫn khác vì bệnh giang-mai mà phá ra điều bởi tại máu cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công hiệu bằng thuốc:

Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì máu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to.

HẮC-LÀO thì 3 tuần khỏi | ECZÉMA thì 25 ngày là công

XE NHÀ AI HỎNG

LỐP (Enveloppes)

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG
HANOI
Mới có Enveloppes
Chambres à air — Dissolution
hiệu « A. SOLY »
để thay vào bánh xe nhà cao xu
Giá rẻ.
* Xin mua mau kẻo hết

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rõ rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệm gửi báo mua thì gửi tiền cho, bổ không có tiền gửi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. * Mua báo thì tính từ rằm hoặc tháng một tháng tây trở đi cho gọn.

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, canh trường Y-viện

CÓ BÁN: Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.048 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tậm xin đến đó mà hỏi. Có bán đồ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại. 1936

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. cần dùng HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Mấy thứ hàm-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước dùng ép xin để riêng nói ở như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-suyễn SIROP PECTORAL đặc-sắc-số-một
Thuốc lục-thần hiệu MONTÈS
thuốc nhẹ = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thực = 0 $ 90 một chai
Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

ĐỒ BUỘC THUỐC
đồ DÙNG ĐỂ TRI-BỆNH-HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ:
Kính-hiển, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LOMBERG và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citra... và thuốc Brenure
Bán cách nào hãm bao nhiêu

Bán cách và hãm lô
« THUỐC DÉBÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 lít thôi

Trị bệnh giang-mai rất tự nước hay cả. Đang chữa 256 rồi chỉ còn uống thuốc nay nữa ngoài. Đang thuốc khán rồi vẫn cần phải uống thuốc nay thì mới sách bệnh được! Thuốc này rất lạ, rất quí: vì chẳng hại gì đến sự sinh sản, lại bổ cho người ra bệnh. Muốn cùng thuốc nay trong một tháng thì nên mua mới chai lớn litre. Giá có 3 $ 00 một chai.

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN
HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN:

Tàu BẢO-THẠCH JADE chạy Hải-phòng Nam-bộ, Bắc hải Hongkong
tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng Nam-định
tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng Nam-định.
tàu TÂN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes). Lâm
tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng Kiến an.
tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng Hongay.
tàu BÉ-BÉ chạy Hải-phòng Hải dương.

Những hàng hóa thì phải sắp xuống tàu mới giờ trước khi tàu khởi-hành
Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng
Phố Boneal số 91 — Phố Tourane số 9
TÉLÉPHONE N° 961 2041

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu Tân Mai)

Phần nhiều người chết vì bệnh thương-hàn và bệnh ho lao, thực hai bệnh ấy đáng ghê đáng sợ, vì nó làm cho bao nhiêu gia đình phải tan nát. Vậy là bệnh ho-lao và bệnh thương-hàn người ta thường không để phòng mấy, thì mới phải cũng không lấy gì làm nặng, sau đến khi nó làm nên yếu các phủ-tạng và tạm giảm bớt cả chân-khí đi nữa. Đến khi có bệnh thì khí nào xảy ra thì người khỏe còn có thể chống lại được, chứ người đã bị bệnh rồi mà muốn khỏi thì khó lắm.

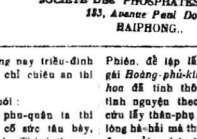
Vậy thì nên dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mai). Dùng thuốc này thì đề mấy cũng vẫn có thể khỏe mạnh, cũng vẫn lại muốn làm ăn như thường, ăn uống để mau, khỏe mạnh lắm.

Chỉ dùng với độ *Dragées Rabuteau* thì thôi; còn sự gì bệnh cũng nên cho

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả. 2084

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH và HOÀ ở VINH đi khỏi 4 giờ sáng đến Đồng-hà vừa kịp chuyến xe lên vào Huế.

ĐỒNG-HÀ ra khỏi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lên tới Huế.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thư và hành-khách ở ga Tân-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Tân-Lý. Ở Phủ-Qui có 3 chiếc chạy đi Bến buôn nào nấm nết lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hoa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồnghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên coi ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón nay lê cho người nhà đi đón.

Đường Tân-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép về PHẠM-VĂN-PHI Tân-Lý gare: — mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đồng-Hà gare 2073

Sa phòng — Chất nhờn

CO BA

Dầu — Nước xức đầu

PACHOD Frères & Cie LYON

2050

Nhà Bán đồ « TAM-TÂM » ở Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phải-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đề bằn của nhà ruộng nương (Titres de propriétés phiếu Quốc-trái, (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng cần là của những các nhà mua hàng chịu đem gắt; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giữ lại các giấy mà gửi mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà lấy có phiếu nào được mở thăng số thì các số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gắt.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu lấy có tiền mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phải-phát thì nào thì các làng ấy sẽ hỏi tại các tòa Công-sở.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN,
155, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2035

OMEGA

CÓ BÁN TẠI:
GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu. 2074

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tuỳ ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính quán 2041

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài được biết rằng phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes), chớ đừng gửi bằng timbres.

»Những số tiền trong hai hào mà trở bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimanche. »

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Vương-thiều-phủ lại xúp lạy mà tâu rằng:

— Muôn tâu bệ hạ kẻ hạ-thần không dám nói dối. Khi trước kẻ hạ-thần *ở Sơg-đài-sơn*, đi biết đích việc *Vi-đăng-đạt* cưới vợ con *Hoàng-phủ-kính* là vì thương nỗi oan-tình. Hiện đã định ước xin nhận vợ *Hoàng-phủ-kính* làm mẹ, nhận con gái *Hoàng-phủ-kính* làm chị, rồi mới ở hậu-trại, còn mình thì ở tiền-trại, nghiêm cấm không cho quân lâu la được hỗn-tạp tới nơi. *Lưu* quốc-cữu dẫu bị bắt ở đấy, nhưng *Vi-đăng-đạt* cũng tiếp đãi tử-tế, định đợi khi triều đình chiêu-an thì sẽ đưa *Lưu* quốc-cữu về. Hôm trước kẻ hạ-thần cũng có được tiếp *Lưu* quốc-cữu và vợ con *Hoàng-phủ-kính*, cho nên được biết rõ. Huống chi con gái *Hoàng-phủ-kính* dẫu rằng đàn-bà, nhưng có tài võ-nghệ, cũng xin theo đi đánh Phiên để cứu lấy thân-phụ hồi triều. Vậy dám xin bệ-hạ rủ lòng thương mà mở đường tự-tân cho bọn họ.

Vua *Thành-tôn* nghe nói, biến sắc mặt mà rằng:

— Nhà ngươi không phải là đảng *Vi-đăng-đạt* thì có sao lại cố lấn nhau vậy!

Vương-thiều-phủ sợ toát mồ hôi ra, rồi lấy rập đầu xuống đất mà tâu rằng:

— Kẻ hạ-thần vì thấy bọn họ đốc lòng qui thuận, cho nên mới dám tâu bày, thật là một tội đáng chết.

Vua *Thành-tôn* thấy *Vương-thiều-phủ* có ý sợ-hãi, lại ôn-tồn nét mặt mà phán rằng:

—Trẫm nói đùa nhà ngươi đó thôi. Nhưng chưa phá *Sơg đài-sơn* thì chưa hả được cái lòng căm-tức của trẫm.

Vương thiều-phủ lại đứng một bên, ngẫm nghĩ vẫn còn khiếp sợ, khi trở ra về, thuật chuyện cho *Hùng-hiệu* nghe và bảo rằng:

— Bây giờ ta nên kêu với ân-sư (trỏ *Lệ-minh-đường*), để nhờ ân-sư làm ơn mà tâu hộ cho, họa may có được chăng.

Hùng-hiệu nói:

— Không nên! Bây giờ việc đã lỡ rồi, ta mới cần đến ân sư, chắc ân-sư cho ta là tự-chuyên mà không bằng lòng, khi nào chịu tâu giúp.

Vương-thiều phủ nói:

— Vì có thân-mẫu và gia-tỷ tôi ở đấy, thôi thì dẫu ân-sư quở mắng, tôi cũng đành chịu.

Nói xong với vàng lên ngựa đến *Lệ-minh-đường*. *Lệ-minh-đường* nghe báo, sai người mời vào. Khi nông trà xong, *Lệ-minh đường* hỏi rằng:

— Vì việc gì mà niên-huynh có về lo-phiền như vậy?

Vương-thiều-phủ mới thuật chuyện đầu đuôi cho *Lệ minh-đường* nghe và bảo rằng:

— Tôi trộm nghĩ việc lấy là một việc riêng, cho nên không dám nói với ân sư, không ngờ bị thành-thượng quở-mắng. Nay xin ân sư rủ lòng thương *Vi-đăng-đạt* và vợ con *Hoàng-phủ-kính* đều là trung-thành vị quốc mà bảo-tiến cho thì thật được một cái ân-đức vô cùng vậy.

Lệ-minh-đường nghĩ thầm: ta đây há lại không biết vợ con *Hoàng-phủ-kính* tức là thân-mẫu và gia-tỷ nhà người hay sao! cứ nhà người còn nói dối ta. *Lệ-minh-đường* thấy nói thành-thượng quở mắng, liền kinh-ngạc mà bảo rằng:

— Thế là niên-huynh không hiểu vương-pháp! niên-huynh là một người mới đỗ, cố phải cải-thân ở trong triều đâu mà dám tâu những việc như thế. Ấy may nhờ thánh-thượng có lòng khoan dung, cho nên chỉ quở trách mà thôi, nếu không thì ngài lất trị tội. Từ lần sau niên-huynh nên phải cẩn-thận một chút.

Vương-thiều-phủ nói:

— *Vi-đăng-đạt* cũng vợ con *Hoàng-phủ-kính* thật quả là một lòng vì quốc, xin ân sư cứ bảo-tiến cho, quyết không ngại chi cả. Ấc-sư chuẩn cho việc này thì tôi đẩy cũng được một tay giúp đỡ vậy.

Lệ-minh-đường nói:

— Niên-huynh đã nói như vậy thì có can chi mà ngại, niên-huynh cứ yên lòng. Rồi sáng mai tôi sẽ bảo tâu

Vương-thiều-phủ nói:

— Ân sư chu toàn cho được thì cái ơn sâu ấy, kẻ môn-sinh này dẫu ngậm vòng kết cỏ, cũng chưa đủ báo đền.

Lệ-minh-đường nói:

— Cái bổn-phận tôi đối với bạn lẽ phải như vậy, hà tất lại nói đến sự báo đáp.

Vương-thiều-phủ cáo từ lui về, thuật chuyện cho *Hàng-hiệu* nghe, và khen ngợi *Lệ-minh-đường* mà rằng:

— Ân-sư ta thật là nhân đức, ở đời ít người được như thế!

Khi *Lệ-minh-đường* lui vào nhà trong, nàng *Tố-hoa* hỏi rằng:

— Vừa rồi tôi có nghe trộm, đã biết rõ đầu đuôi, nhưng nay triều-đình không chịu giảng chỉ chiếu an thì làm thế nào?

Lệ minh đường nói:

— Vì việc của phu-quân ta thì ngày mai em xin cố sức tâu bày, quyết làm thế nào cho Thánh-thượng phải nghe thì lòng em mới hả.

Hai người ngồi luận cùng nhau, đến đầu canh năm thì *Lệ-minh-đường* tiến triều. Khi vào tới nơi, đã thấy *Vương-thiều phủ* chực ở đấy rồi. Một lúc nữa *Lưu-tiệp* cũng đến. Vua *Thành-tôn* ngự triều, *Lệ-minh-đường* qui xuống tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! Kẻ hạ-thần có một việc muốn xin trần tấu.

Vua *Thành tôn* phán rằng:

— Trẫm cho phép nhà ngươi đứng dậy mà tâu, chứ không phải qui.

Lệ-minh-đường đứng ra một bên rồi tâu rằng:

— Kẻ hạ-thần xét ra thì người tướng giặc ở *Sơg-đài-sơn* tên gọi *Vi-đăng đạt* kia, vốn là một tay thiên-niên hảo-kiệt. Hắn chỉ cướp lột những phường hung bạo, chứ không quấy nhiễu lương-dân. Khi trước bắt vợ con *Hoàng-phủ-kính* và bắt *Lưu* quốc-cữu cũng đều tiếp đãi một cách tử-tế, chỉ đợi triều-đình giảng chỉ chiêu-an thì hắn xin một lòng trung thành, đem quân đi đánh Phiên, để lập lấy công-trạng. Con gái *Hoàng-phủ-kính* tên gọi *Trường-hoa* đã tinh thông võ-nghệ, cũng tình nguyện theo đi đánh giặc để cứu lấy thân-phụ. Vậy xin bệ-hạ mở lòng hải-hà mà thu dụng cho bọn họ được cái quả tự tân.

Vua *Thành-tôn* nghe lời tâu, cười mà phán rằng:

— Việc này chắc là *Vương-thiều-phủ* đã nhờ nhà ngươi tâu hộ đây, trước quan dẫu bình-vực họ trở, nhưng trẫm khó mà phê chuẩn cho được.

Vua *Thành-tôn* vẫn cầm cái ơn *Lệ-minh-đường* chữa thuốc cho Thái hậu, lại thấy là người thông-minh chính-trực, vậy nên kính trọng đặc biệt mà có câu nói đùa ấy.

Lệ-minh-đường lại qui xuống tâu rằng:

— Việc này thực không phải kẻ hạ-thần có nghe lời ấy thác của *Vương-thiều-phủ*. Chỉ vì kẻ hạ-thần đã biết rõ *Vi-đăng-đạt* là người trung-nghĩa xưa nay. Và *Hoàng-phủ-kính*, cũng quyết không phải đầu hàng quan giặc. Nay kẻ hạ-thần muốn cho bọn họ được lập công chuộc tội, chứ không có ý gì khác cả. . .

(Còn nữa)